

Geschiedenis VPE: een probleemloze fusie in kerkelijk Nederland

De Volle Evangelie Gemeenten Nederland en de Broederschap van Pinkstergemeenten, vormen sinds kort één nieuw kerkgenootschap: de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten. Dat is opmerkelijk, omdat de geschiedenis van de kerk van Jezus Christus vooral gekenmerkt wordt door splitsingen en scheuringen.

Niet-ingewijden vragen zich waarschijnlijk af: waar is het woordje "volle" gebleven in de nieuwe naam. Is dat een bewuste keuze? Ja. Bij het weglaten van het woordje "volle" hebben twee overwegingen een rol gespeeld. In de eerste plaats was er binnen kringen van de Volle Evangelie Gemeenten Nederland (VEGN) een ontwikkeling gaande waardoor men minder is gaan hechten aan de term "volle evangelie." Met name die gemeenten die goede relaties met de historische kerken hadden ontwikkeld, waren zich er in de loop der jaren van bewust geworden, dat de term "volle" wat pretentieus was.

Daarnaast was er sprake van nog een ontwikkeling die zich vooral binnen de Broederschap van Pinkstergemeenten (BPG) had afgespeeld. Een aantal gemeenten, die in de jaren 1980 waren gesticht door BPG-predikanten hadden niet gekozen voor de traditionele benaming van Pinkstergemeente, maar voor Evangeliegemeente. Dat lijkt natuurlijk enorm op Evangelische gemeente. Toch gaat het om gemeenten die theologisch gezien volledig in de Pinkstertraditie staan. Die twee ontwikkelingen zijn verdisconteerd in de naam Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten (VPE). De naam is minder pretentieus, en geeft aan waar de theologische oriëntatie ligt, in de eerste plaats bij de Pinkstertraditie en daarnaast toch eerder bij de "evangelische," dan de reformatorische of (rooms-)katholieke.

Overigens zijn er met de beide andere richtingen wel degelijk raakvlakken. In ieder geval zal de VPE zich ervoor inzetten om goede relaties met kerken uit beide richtingen te ontwikkelen. Want de VPE staat nadrukkelijk open voor samenwerking wanneer dat mogelijk is, zonder dat dit compromitterend is voor de eigen identiteit.

De besturen van de BPG en de VEGN hebben de nieuwe naam niet los van de achterban gekozen. Er werd eind 1999 een prijsvraag uitgeschreven, onder het motto: "Bedenk een nieuwe naam voor het nieuwe kerkgenootschap." Er waren heel wat inzendingen. Daaruit werden de meest voorkomende geselecteerd en een drietal werd vervolgens aan de achterban voorgelegd. De naam VPE kwam met een overweldigende meerderheid uit deze tweede consultatie.

Belangrijker dan de naam is de mate waarin het proces van samengaan zelf wordt gedragen door de achterban. Laat ik beginnen met te stellen, dat dit fusieproces niet "uit de lucht" is komen vallen. Voordat ik de eigenlijke gang van zaken schets, moet eerst de voorgeschiedenis in beeld worden gebracht.

Landelijk Platform

Halverwege de jaren tachtig klopte het VEGN-bestuur bij het BPG-bestuur aan met de vraag of het niet mogelijk was om geregeld bijeen te komen voor gebed voor ons land. Daarbij is het een paar jaar gebleven. Wel werden er andere Pinksterdenominaties (de Volle Evangelie Bethel Kerk en Rafaël Nederland) uitgenodigd om mee te bidden. Ik herinner me nog levendig hoe we begin jaren negentig elk kwartaal bij elkaar kwamen voor gebed en een korte overdenking. Maar bidden vraagt om handen en voeten en er ontstond dan ook een verlangen om samen dingen te gaan doen, om zaken die ons allen aangingen door te spreken. Uit dat verlangen is tussen 1992 en 1994 het Landelijk Platform van de Pinkster- en Volle Evangeliegemeenten Nederland (het LP) ontstaan: een platform voor gebed, gesprek en actie. Als zendgemachtigde participeert het LP ook tezamen met de EA in Zendtijd voor Kerken.

Naarmate de samenwerking binnen het LP verder op gang kwam bleek dat de BPG en de VEGN grosso modo gelijk reageerden, door dezelfde motieven werden gedreven, en in vergaderingen soortgelijke standpunten ventileerden. Als vanzelf werd in de marge van een bijeenkomst van het LP in 1996 de mogelijkheid van verdergaande samenwerking tussen BPG en VEGN geopperd. In februari 1997 vond de eerste officiële verkennende bespreking plaats. Daarmee neemt het eigenlijke proces dat tot de fusie leidde een aanvang.

Wil tot Samenwerking

Die eerste bespreking gaf aanleiding tot verdere oriënterende gesprekken. Vele daarvan gingen over de misverstanden, over de achterhaalde ideeën die er over een weer ten aanzien van elkaar leefden. Voorzichtig werd er gesproken over verregaande samenwerking, zonder nog over volledig samengaan te willen spreken. De BPG was duidelijk eerder klaar was om te denken over volledig samengaan dan de VEGN. De VEGN had ook legitieme redenen voor een grotere terughoudendheid op dit punt. Immers, de BPG had in kringen van de VEGN de naam een strak geleide organisatie te zijn en was natuurlijk een stuk groter. En we zouden geen Nederlanders zijn, als we ons er ook niet van bewust waren, dat het lidmaatschap van de BPG voor gemeenten aanzienlijk duurder was, dan dat van de VEGN. Wat ook speelde was het feit dat de BPG een persoonlijk lidmaatschap voor predikanten en andere geestelijke werkers kende. Predikanten waren zelfstandig - soms los van hun gemeente - lid van de BPG en ook de ambtsopvatting was binnen de BPG bij velen sterker ontwikkeld. De VEGN was, daarentegen, vanuit het standpunt van de BPG gezien een tamelijk losse vereniging van gemeenten, met een lage organisatiegraad. Er was wel een landelijk bestuur, die gemeenten met raad en daad probeerde bij te staan, maar er werden binnen het kader van de VEGN weinig activiteiten ontplooid, die te vergelijken waren met die van de BPG, zoals Azusa Theologische Hogeschool, Teen Challenge Nederland, de Pinkster Jeugd Beweging, St. Ezra, Opdracht tot Wereldzending, de Indonesiazending, enz. De VEGN kende geen afdelingen, commissies en werkgroepen. En men had nooit de behoefte gevoeld om aansluiting te zoeken bij een gremium als het CIO (Interkerkelijk contact inzake de Overheid) en dus geen predikanten in de krijgsmacht of bij de justitiële inrichtingen. Met andere woorden, er waren bij de VEGN minder gevestigde belangen.

En toch, ondanks die bedenkingen, was er bij beide besturen vertrouwen. Vertrouwen, dat de wil tot samenwerking, en eventueel op termijn een volledig samengaan echt was. Er was over en weer vertrouwen dat er ruimte zou worden geschapen waarin de beide culturen elkaar zouden kunnen verrijken. Men geloofde elkaar als er werd gesteld, dat er tijd zou worden genomen om de echte verschillen door te praten, en dat het niet alleen een proces van "top-to-bottom" zou worden.

Tijdens een van de eerste oriënterende bijeenkomsten werd aan alle aanwezigen gevraagd om de motivatie voor dit proces te benoemen. Er werd o.a. gerefereerd aan Johannes 17 en aan profetieën die in het verleden waren uitgesproken. Eén bestuurslid maakte een opmerking, die veel indruk maakte. Hem was door zijn kinderen gevraagd, hoe het toch kwam dat er soms in één plaats meerdere gemeenten waren, die in niets van elkaar leken te verschillen, maar die niet met elkaar samenwerkten, noch elkaar opzochten. Dat valt aan de volgende generatie niet meer uit te leggen!

Applaus

De volgende stap in het proces was het kenbaar maken aan de beide achterbanen dat er gesprekken waren en wat de intentie van die gesprekken was. Hiertoe werd een intentieverklaring opgesteld, die op de Algemene Vergaderingen - met algemene instemming van de aanwezigen - werd ondertekend.

Eigenlijk waren beide besturen aangenaam verrast door deze brede steun. Natuurlijk waren er ook leden die zo hun bedenkingen hadden, maar dat waren geen andere bedenkingen dan die er ook binnen de besturen leefden. In die zin is er geen moment geweest, waarin bleek dat de besturen de voeling met de eigen achterban waren kwijtgeraakt. Dat feit is het proces van eenwording natuurlijk ten goede gekomen.

Om de sfeer te tekenen is het wellicht aardig om een anekdote te memoreren. Halverwege het proces stelde een BPG-lid op een Algemene Vergadering de vraag of het niet mogelijk was, om het proces sneller te laten verlopen, dan het deed. Zijn vraag werd door de vergadering vrijwel algemeen met applaus onderstreept. En dat, terwijl het proces al zo snel verliep. De wil tot eenheid - dat was een onmisbare factor in dit hele proces.

Met de brede steun voor de intentieverklaring op zak, konden de besturen concreter worden in hun besprekingen over wat nog steeds een tweeslag was: intensievere samenwerking en eventueel in het verschiet de mogelijkheid tot volledig samengaan. Nu moet gezegd worden, dat de steun zodanig algemeen was, dat volledig samengaan eigenlijk stilzwijgend het doel was geworden. Het bleek gewoon mogelijk en ook in het verdere verloop van het proces is nauwelijks bezwaar gemaakt tegen samengaan. Alleen drie gemeenten van de VEGN zijn (nog) niet meegegaan in het proces. Deze gemeenten zijn bang dat de nieuwe organisatie te bureaucratisch zal blijken te zijn. Zij willen als "vrienden" het reilen en zeilen van de nieuwe organisatie voorlopig eens aanzien. Die ruimte hebben zij ook gekregen.

Heikel punt

In het verdere proces hebben de besturen aanvankelijk getracht op alle punten zelf met oplossingen te komen. Maar gezien de vergaderfrequentie zou dat veel tijd kosten. Daarom werden er een stuurgroep en een aantal werkgroepen gevormd: Geloofsbasis, Regio, Allochtonen-regio, Organisatie, Afdelingen, Financiën. Ze kregen een halfjaar de tijd om de knelpunten op hun terrein te analyseren en voorstellen te formuleren. Die zouden in de stuurgroep worden gebundeld en met elkaar in overeenstemming worden gebracht

In totaal 34 personen uit beide kerkgenootschappen gingen aan de slag. Aanvankelijk leek het formuleren van een geloofsbasis moeilijk te worden. Uiteindelijk bleek dat echter niet het moeilijkste, maar wel een bewerkelijk, punt te zijn. In de Algemene Vergadering van met name de BPG, die nu eenmaal in theologisch opzicht wat geprononcerder was dan de VEGN, heeft de bespreking ervan heel wat tijd gevegd, en werden heel wat voorstellen tot (meest) kleine wijzigingen gedaan. Veel moeilijker bleek het thema "organisatie" te zijn, vooral ook in samenhang met het hoofdstuk financiën.

Met name het persoonlijke lidmaatschap voor voorgangers van gemeenten bleek een heikel punt. Binnen de BPG was het regel, dat gemeenten die lid werden ook van hun voorganger vroegen om persoonlijk lid te worden. Daarnaast kende de BPG een grote groep werkers, predikanten, pastorale werkers, therapeuten, bijbelleraars, evangelisten en zendelingen die ook persoonlijk lid konden worden. Bij de VEGN was het persoonlijk lidmaatschap weliswaar niet onbekend, maar het aantal persoonlijke leden en de invloed die zij konden uitoefenen was te verwaarlozen in vergelijking met de BPG. In de gesprekken erover kwam aan het licht, dat dit niet alleen maar een cultuurverschil was, maar dat er ook een ambtsopvatting mee gemoeid was: sommigen blijken een "hoge" ambtsopvatting te hebben, waarin er meer ruimte is voor een zelfstandige plek voor de voorganger ten opzichte van de gemeente, terwijl anderen een opvatting huldigen, waarin de voorganger een exponent is van de oudsten die de gemeente leiden. Hij wordt dan meer gezien als centraal aanspreekpunt

Flexibel

De oplossing die voor de kwestie werd gevonden, was eigenlijk simpel: met het oog op toekomstige lidmaatschappen werd er een beleidslijn uitgezet, waarbij gemeente en voorganger lid worden. Een voorganger die alleen lid wil worden heeft dan of geen gemeente, of blijft aspirant, totdat zijn gemeente ook het lidmaatschap heeft aangevraagd. Daarnaast blijft het in principe mogelijk voor gemeenten om lid te worden zonder dat de voorganger persoonlijk lid wordt. Maar dat moet dan wel inhoudelijk worden onderbouwd door de gemeente, die het lidmaatschap aanvraagt. Daarnaast werd besloten flexibel om te gaan met situaties in de beide achterbannen die "historisch zijn gegroeid." Die beleidslijn kon worden ingezet, omdat beide opvattingen al in beide kerkgenootschappen naast elkaar bleken te bestaan, zij het dat de eerste meer in de BPG en de tweede meer in de VEGN voorkwam.

De uitkomsten van de werkgroepen werden door de kopgroep verwerkt en vastgelegd in een beleidsnota. Deze werd in het najaar van 2001 in stemming gebracht in de Algemene Vergadering van zowel de VEGN als de BPG. Opnieuw bleek dat de voorstellen op een breed draagvlak konden rekenen, waardoor het mogelijk werd om te gaan werken aan een statuut voor het nieuwe kerkgenootschap.

Toen het eerste concept daarvan naar de notaris werd gezonden, had het antwoord van de notaris iets onwerkelijks. Het statuut van de BPG voorzag niet in de mogelijkheid tot fusie, zo bleek. En bij nader inzien bleek dat het huishoudelijk reglement die mogelijkheid ook niet had. Hetzelfde gold voor het statuut van de VEGN. Kortom: begin 2002 ging grotendeels heen met het juridisch mogelijk maken, van wat verder al een feit was - het was zelfs al gevierd op 16 februari! - namelijk de juridische fusie van beiden.

Profetische Woorden

Vier jaar heeft het geduurd van de intentieverklaring tot en met de feitelijke eenwording. Tegen zo'n proces kun je op verschillende manieren aankijken, als historisch proces of als werk dat door God is geïnitieerd en onder zijn leiding staat. Als je het als historisch proces bekijkt, dan zie je vooral het mensenwerk (de vele uren die erin zitten, het praten over oplossingen voor problemen.) Maar zo'n analyse is toch te oppervlakkig, want

God was - hoezeer Hij zich ook aan waarneming onttrekt - naar onze overtuiging de ware initiatiefnemer. Niet alleen leefde die overtuiging breed (zodat er in theologische termen kan worden gesproken over een *sensus fidelium*), maar ook spoort zij met profetische woorden uit het verleden en met de boodschap die de Argentijnse broeders de afgelopen jaren hebben uitgesproken op de leidersconferentie van het LP die dit jaar voor de vierde maal is gehouden. Ik zou geen punten kunnen aanwijzen, die als wonderbaarlijk zijn aan te merken, in de zin van "menselijkerwijze niet op te lossen." On-Nederlands was wellicht de wil tot samengaan, de gezindheid van eenheid. Dát heeft ons verwonderd en dát is wellicht het grootste wonder. Dat wordt bevestigd door de toeloop van onafhankelijke gemeenten, die de VPE momenteel meemaakt. Sinds de fusie gaat er bijna geen maand voorbij of er meldt zich een gemeente die aansluiting zoekt. Voor een deel gaat het om gemeenten, waarvan de voorganger al lid was van de BPG, maar we horen ook geluiden van gemeenten die hebben gezegd: "Nu we niet langer hoeven te kiezen tussen BPG en VEGN willen wij graag bij de VPE horen!"

Verbreiding van Perspectief

Als gemeenten overwegen om zich aan te sluiten bij de VPE, doen ze er goed aan om zich te realiseren, dat aansluiting bij een landelijk kerkgenootschap de kans op isolement duidelijk kleiner maakt, dat de maatschappelijke invloed groter wordt naar mate het landelijk kerkgenootschap groeit, dat een grotere financiële armslag van het landelijke kerkgenootschap alleen maar leidt tot het ontwikkelen van nieuwe vormen van arbeid, dat bestaande projecten een bredere ondersteuning kunnen krijgen. Als het goed is, geeft aansluiting de plaatselijke gemeente een veel bredere dimensie.

Wel geldt: hoe meer de gemeente participeert, hoe meer de gemeente in het landelijke werk investeert in actieve deelname, hoe meer de gemeente van aansluiting zal profiteren. Een gemeente die niets met het lidmaatschap doet, haalt er lang niet zoveel uit als een gemeente die actief participeert, die leden laat meewerken in commissies, werkgroepen. Juist dan vindt er toetsing plaats van het eigen functioneren, dan is er verbreiding van perspectief, dan is er dialoog met andere werkwijzen en visies. Ook wordt de gemeente dan meegenomen in nieuw beleid van zo'n denominatie. Ach, eigenlijk is het een vanzelfsprekend principe - en zo bijbels: wie geeft, die zal ontvangen.

Goed Samenspel

Zoals het nu is, werkt de VPE eigenlijk heel kleinschalig. Overal kom je vrijwilligers tegen, die met ontzettend veel liefde en grote inzet bergen werk verzetten. Maar doordat zij het naast hun dagelijkse werkzaamheden (moeten) doen zijn er ook grote beperkingen. Nooit zal een kerkgenootschap, dat zo sterk gecommitteerd is aan laagdrempeligheid voor werkers, zonder de inzet van vrijwilligers toekunnen - en zal dat ook niet willen.

Toch is het wenselijk als kernen van de activiteiten van de landelijke denominatie worden gedragen door beroepsmensen. Mensen die over de nodige knowhow beschikken als het op praktische zaken aankomt en die ook gevormd zijn als geestelijk werker: predikant of anderszins. Dat geeft ten eerste meer slagkracht en ten tweede verstevigt dat de identiteit.

Juist als het op het ontwikkelen van toekomstig beleid aankomt, is het nodig om een goed samenspel te ontwikkelen van gemeenten en de regionale en landelijke bestuurslagen. Het proces dat in dit verband in gang is gezet rond de fusie, waarin er een heel goede samenspraak was tussen de bestuurslagen en de leden (gemeenten en personen), zet de toon voor de toekomst. Er is geen moment geweest in al die jaren, waarin er door gemeenten kritiek op de werkwijze is geweest. Niemand heeft kennelijk het gevoel gehad van: "de top beslist en het grondvlak moet slikken." Op geen enkel moment zijn er signalen geuit die erop duiden dat er dergelijke gevoelens leefden. Dat is denk ik een van de belangrijkste positieve lessen, die we uit dit proces kunnen trekken: houdt de communicatielijnen open en zorg er structureel voor dat er kanalen voor inhoudelijke inbreng zijn, voor alle lagen die bij dergelijke processen betrokken zijn. Betrek alle lagen, waar dat reëel is en praktisch mogelijk, bij de besluitvorming. Dat voorkomt dat een kopgroep te ver voor de muziek uitloopt. Uiteraard, een bestuur is benoemd om leiding te geven en zal altijd meer van de materie afweten dan de mensen die er minder bij betrokken zijn. Maar het blijft een kwestie van gemeenten en van (mondige) broeders en zusters. Hun mening en gevoelens mogen voluit meetellen.

Een andere les die we voor dergelijke processen kunnen trekken, is de volgende: gesprekspartners, fusiepartners dienen elkaar volstrekt serieus te nemen, ook al zijn er aanzienlijke verschillen in omvang, in organisatiegraad, in financieel opzicht. Een dergelijk proces zal schipbreuk leiden als bij een van beide partners het gevoel gaat overheersen dat de ander hem niet serieus neemt, of als de kleinere partner het gevoel krijgt dat hij opgeslokt gaar worden. Nee, het uitgangspunt is de toekomst: het samen verder gaan.

De kleinere partner zal heus begrijpen dat de grotere gevestigde belangen heeft, maar de grotere mag dat niet van tevoren vanzelfsprekend vinden. In de besprekingen tussen BPG en VEGN is er dan ook geen onderwerp geweest dat van bespreking uitgesloten was. Alles wat een van beide partners aan de orde wilde laten komen, is besproken. Of geen van beide partners ooit het gevoel heeft gehad niet serieus genomen te worden door de ander, kan ik moeilijk beoordelen, maar ik denk dat dit niet het geval is geweest en ik ben ervan overtuigd, dat men van beide kanten en met name van de kant van de grotere partner erop heeft toegezien dat dit gevoel bij de kleinere niet hoeft te bestaan.

Dankbaarheid

Die twee lessen zijn, denk ik, de belangrijkste die uit dit proces getrokken kunnen worden als het gaat om besprekingen over samengaan van gelijkgezinde kerkgenootschappen. En als het gaat om noodzakelijke voorwaarden dan zijn dat er denk ik drie: 1) de overtuiging dat het een goede zaak is om samen te gaan, 2) de breed gedragen wil om het proces te laten slagen, en 3) de vlotte voortgang van het proces, waardoor het momentum niet verloren gaat, zodat het onder 2 en 1 genoemde vastgehouden wordt.

Wanneer wij terugzien op het gehele proces, overheerst dankbaarheid. Dankbaarheid jegens al diegenen die zich ervoor hebben ingezet, dankbaarheid ook jegens mensen van buiten de twee kerkgenootschappen die steeds hun belangstelling hebben getoond en die aanmoedigende geluiden hebben laten horen. Maar bovenal gaat onze dank uit naar de Heer van de Kerk. Dat Hij ons in staat heeft gesteld om dit te mogen doen en ons de vaste overtuiging heeft gegeven dat het naar zijn wil was.

Door: Huib Zegwaart (voormalig algemeen secretaris van de Broederschap van Pinkstergemeenten en Verenigde Pinkstergemeenten, nu fulltime werkzaam voor Azusa Theologische Hogeschool). Artikel gepubliceerd in Idea, 23e jaargang nr. 6 (Evangelische Alliantie: december 2002).